14 de març 2014

“Hem perdut els millors estudiants de 10 promocions”

La taula rodona ‘Els pressupostos de les universitats’ debat sobre el model de les universitats catalanes

Les universitat públiques espanyoles i catalanes no estan en el seu millor moment, qüestionades per la societat i pel govern, que posa sovint en dubte la seva eficàcia, gestió i valor social. En el context de crisi econòmica actual, a més, les retallades afecten al personal acadèmic i de gestió dels centres, així com a la qualitat de la recerca i a la capacitat d’absorció del talent més jove, que sovint marxa a l’estranger a continuar amb la seva formació i carrera acadèmica.

En aquest context, l’Associació d’Amics de la Universitat Autònoma de Barcelona, va creure adient plantejar una taula rodona de debat sota el títol **‘Els pressupostos de les universitat’**, on es valorés quin ha de ser el model pel que han d’apostar les universitat catalanes i espanyoles, i la seva situació actual en relació amb centres d’altres països. L’acte va tenir lloc el dijous 13 de març al Col·legi de Periodistes.

Els ponents de la jornada van ser **Marta Aymerich**, vicerectora de Planificació Estratègica i Recerca de la Universitat Oberta de Catalunya; **Francesc Xavier Grau**, rector de la Universitat Rovira i Virgili; **Màrius Rubiralta**, exrector de la Universitat de Barcelona i exsecretari general d'Universitats i **Carles Solà**, exrector de la Universitat Autònoma de Barcelona. **Antonio Franco**, periodista i president de l’Associació d’Amics de la UAB, va presentar i moderar l’acte.

Situació actual de les universitat catalanes

Els ponents van fer un repàs a la situació actual de les universitat catalanes, tenint en compte varis aspectes i en el marc d’una crisi no només econòmica, de retallades en el pressupost per part del govern i de manca de recursos, sinó una crisi més profunda: la societat posa en dubte el valor social de la universitat.

Catalunya en aquests moments, segons Francesc Xavier Grau, es troba fora de la norma europea, ja que estadísticament li pertocaria una inversió pública en universitats del 0,8% i la realitat és que hi ha una inversió del 0,34%. Això es correspon amb el discurs hegemònic actual sobre la necessitat de buscar finançament privat o de les universitats com a receptores de donacions i de patrocinis. El rector de la Universitat Rovira i Virgili creu que això pot ser un fet positiu, sempre que no arribi a ser més d'un 10% del pressupost.

Pel que fa al seu professorat i personal, Marta Aymerich va assegurar: "La recerca, la docència i els projectes actualment són vistos com un avenç individual pel personal acadèmic i no com un benefici social per a la universitat, s'estan perdent els objectius socials de la institució".

Carles Solà també va recalcar la falta de renovació del personal acadèmic, ja que la situació pressupostària no permet la contractació: "És una pèrdua de capitat humà, el que s'està fent no és fàcilment recuperable, he calculat que ja s'han perdut els millors estudiants de 10 promocions, amb les conseqüències negatives que això comporta". La entrada de "saba nova amb pensament crític" a la universitat és una qüestió que sí que tenen en compte altres països també en situació d'ajustos pressupostaris, com és el cas d'Alemanya, però aquí no es valora.

Desprestigi de les universitats catalanes

Catalunya es troba, segons Grau, en un mal moment conceptual pel que fa a l'Administració Pública: "Encara es parla en terme de retallades, la idea és que cal reduir més, però quant? Hi ha el concepte que la despesa en administracions públiques és molt elevada, però la realitat és que està per sota de la mitjana europea".

L'exrector de la Universitat Autònoma de Barcelona, Carles Solà, va afirmar que el govern de Catalunya té un model clar pel futur de les universitats, però no l'explicita. Es tracta d'un aprimament de la universitat pública, una reducció de les seves funcions i recursos, per mantenir i afavorir només certs tipus de recerques. "Menys autonomia universitària i control d'accés al professorat. Volen apostar per una o dues universitats que sigui punteres, i les altres seran secundàries. És un model que han de fer públic i cal discutir-lo", afirma Solà.

Màrius Rubiralta va afegir que es tracta d'una estratègia dissenyada, ja que primer es diu que les universitats públiques són ineficients i partir d'aquí es pot començar a reduir la seva autonomia i recursos sense necessitat de justificació. "No és neutre, que hi hagi un procés de desprestigi de la universitat, la crisi ha fet un mal terrible la institució, hi ha poca gent que la defensi. Cap on ens volen dur? Què volen que facin les universitats?", es pregunta.

Recuperar la idea del valor social de les universitats

És essencial per Francesc Xavier Grau recuperar el concepte d'universitat pública com una qüestió d'estat: "Cal universitats el més autònomes possibles, autosuficients financerament. El dia que el teixit econòmic vegi que les universitats són de qui depenen per créixer, tot serà diferent". De fet, tal com va apuntar Rubiralta, els centres de recerca, existeixen, gràcies a les universitats.

Per la seva banda, Aymerich va afegir que cal insistir en l'impacte social de la recerca i de la universitat en general: "Cal, a més, que les universitats formin a les persones per pensar críticament, una qualitat necessària per una societat millor. Les universitats actuals preparen moltes vegades per a trobar feina".

La solució de les universitats catalanes, que abans eren tot un model a seguir per l'estat espanyol, passa per federar les seves universitats, segons Rubiralta. Tot i que reconeix que és un mal moment: "Els equips de govern de les universitats només estan pendents de la seva pròpia universitat, a causa dels problemes econòmics que tenen. Són moments per la petita política, i no hi ha lloc per les grans idees", va concloure.

Després de les ponències, la jornada va acabar, com és habitual, amb una ronda de preguntes dels assistents. Aquestes jornades s'emmarquen dins les activitats de **'La Universitat Opina'**, uns debats que l'Associació organitza diverses vegades durant l'any sobre temes que preocupen la ciutadania amb la voluntat sempre d'oferir una plataforma de reflexió i d'enfortir el nexe d'unió entre la Universitat i la societat. És per aquest motiu que a les jornades hi participen com a ponents acadèmics de diverses universitats, així com experts en la matèria.

Totes les jornades es transcriuen i se'n penja el contingut íntegre a la web de l'Associació d'Amics de la UAB. Podreu trobar, doncs, la transcripció de l'acte ben aviat a: **www.amicsuab.cat**.
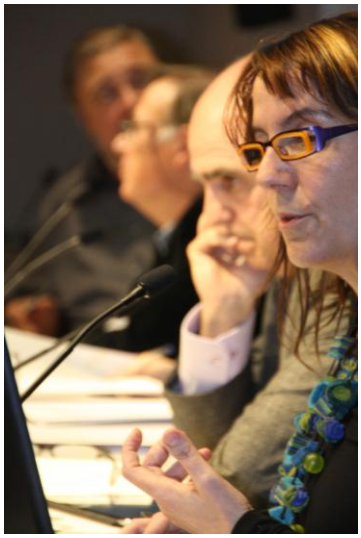
Fotografies de l'acte: